

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

О.А. БУЖИН,
д.е.н., Кременчуцький університет економіки, інформаційних технологій і управління

Управління птахівничими господарствами: визначення рентабельності продукції птахівництва з урахуванням амортизації птиці в ринкових умовах

У статті з метою удосконалення управління птахівничими господарствами запропоновано один із можливих варіантів визначення показника рентабельності продукції птахівництва з урахуванням амортизації птиці залежно від кон'юнктури ринку.

Ключові слова: птахівничі господарства, рентабельність продукції, амортизація птиці, кон'юнктура ринку.

В статті с целью усовершенствования управления птицеводческими хозяйствами предложен один из возможных вариантов определения показателя рентабельности продукции птицеводства с учетом амортизации птицы в зависимости от конъюнктуры рынка.

Ключевые слова: птицеводческие хозяйства, рентабельность продукции, амортизация птицы, конъюнктура рынка.

Постановка проблеми. Перехід сільського господарства в площину жорстокої конкурентної боротьби є об'єктивною необхідністю, викликаною переходом до ринкових умов господарювання. У зв'язку із цим нагальною є проблема удосконалення системи управління у птахівничих господарствах шляхом об'єктивізації різного рівня оцінювання як фактичних, так і планових показників результатів економіч-

ної діяльності виробництва залежно від певного часового інтервалу і можливих ситуаційних варіантів. В силу об'єктивних та суб'єктивних причин ці підходи у галузі тваринництва залишаються на рівні методичних рекомендацій, що не зазнавали суттєвих змін протягом багатьох років. Даний стан речей не дає можливості повноцінно аналізувати, контролювати і планувати систему витратного механізму при виготовленні і при повному виробництві конкурентоспроможної продукції птахівництва.

Суттєвим показником визначення стану сільськогосподарського підприємства, який визначає і формує стратегію і тактику його економічного виживання та динамічного розвитку, є економічна конкурентоспроможність. Конкурентоспроможність є функцією собівартості. Функцією собівартості є також і рентабельність – мірило ефективності інвестиційно-господарської діяльності.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Суть і призначення управлінського обліку – основи управління «виробництво» інформації для здійснення ефективного управління [1]. Витрати виступають як нижча ціна, які поряд із вивченням співвідношення попиту і пропозиції також потребують ґрунтового дослідження [2, с. 65].

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Вдосконалення оцінки обліку витрат дає можливість досягти максимально об'єктивного визначення фактичної собівартості продукції, яка могла б слугувати як нормативною базою для планування виробничих витрат і забезпечувала б достатню базу для їх аналізу і дійового контролю [3]. У сільськогосподарському виробництві за основу визначення періодичності аналітичних оцінок потрібно брати не кількісні параметри, а результативні, при цьому оперативним слід вважати аналіз за періоди, які дають змогу досягти якісного впливу на регульований об'єкт [4]. Основними з таких параметрів є собівартість та рентабельність, на які впливає система виготовлення. Виготовлення продукції тваринництва здійснюється на основі технологічних процесів з використанням різних категорій активів, а активи це: «... – ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до надходження економічних вигод у майбутньому...» [5]. Виробництво кожного з видів продукції тваринництва при використанні активів потребує різних категорій витрат, що характеризуються як: «... – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу за звітний період...» [6].

Мета статті. Показати один із можливих варіантів визначення показника рентабельності продукції птахівництва з урахуванням амортизації птиці залежно від кон'юнктури ринку, що дасть можливість поліпшити систему управління у птахівничих господарствах.

Виклад основного матеріалу. Сільське господарство є однією з головних галузей національного господарства України. Сільське господарство по-різному реагувало на соціально-економічні зміни різних періодів, і це відбивалося на його функціонуванні та економічних результатах. Не пройшли безслідно для сільського господарства нашої країни і соціально-економічні трансформації останнього десятиріччя минулого століття і наступні десять років третього тисячоліття.

Становлення галузі тваринництва у нашій країні неможливе без запровадження новітніх технологій як в господарсько-технологічній системі, так і в обліково-аналітично-контрольно-плановій системі. Технологія – це система послідовних операцій по перетворенню певної категорії ресурсів у кінцевий продукт. Набір процесів і операцій створюють певну сукупність, яка по суті може цілком характеризувати з різних боків конкретну технологію і відрізняє даний спосіб трансформації певного виду ресурсів у відповідний продукт від будь-якого іншого способу, що приводить до схожого за затратами ресурсів результату. Вибір технології має економічно-технологічне значення, оскільки цей процес дуже тісно пов'язаний з економічною, інноваційною і соціальною політикою підприємства. Від технології у значній мірі залежить ефективність отримання кінцевого результату.

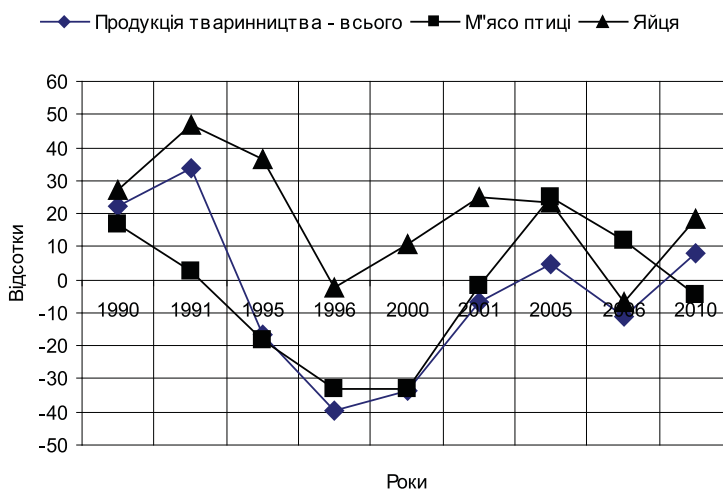
Рентабельність продукції птахівництва характеризує ефективність витрат на виробництво продукції тваринництва та її реалізацію – результативність інвестованої грошової одиниці. Прикладом цього є рівень ефективності сільськогосподарського виробництва в сільськогосподарських підприємствах.

Динаміку показників загальної рентабельності продукції тваринництва і окремо м'яса птиці та яєць сільськогосподарських підприємств показано на рисунку, побудованому за даними Держкомстату України [7].

Щодо удосконалення систему управління у птахівничих господарствах важливим є своєчасне визначення показника рентабельності продукції птахівництва з урахуванням амортизації птиці у залежності від кон'юнктури ринку.

Зміни рівня рентабельності продукції птахівництва залежно від змін вартості виробничих витрат та змін реалізаційних цін на продукцію птахівництва ми пропонуємо розроблені нами формули 1 і 7:

$$P_p = \frac{P_6 \cdot K_{ц}}{K_6} \cdot K_n, \quad (1)$$

Рентабельність продукції тваринництва

де P_p – рентабельність одиниці певного виду продукції птахівництва, розрахункова;

P_6 – рентабельність одиниці певного виду продукції птахівництва, базова;

$K_{\text{ц}}$ – коефіцієнт зміни ціни реалізаційної одиниці певного виду продукції птахівництва – 2;

$$K_{\text{ц}} = \frac{\Pi_p}{\Pi_6}, \quad (2)$$

де Π_p – ціна реалізаційна одиниці певного виду продукції птахівництва, розрахункова;

Π_6 – ціна реалізаційна одиниці певного виду продукції птахівництва, базова;

K_B – коефіцієнт зміни вартості витрат на виробництво одиниці певного виду продукції птахівництва – 3:

$$K_B = \frac{B_p}{B_6}, \quad (3)$$

де B_p – вартість витрат на виробництво одиниці певного виду продукції птахівництва, розрахункова – 4:

$$B_p = \frac{(B_{\text{рк}} \cdot \text{Ч}_{\text{рк}}) + (B_{\text{ро}} \cdot \text{Ч}_{\text{ро}}) + (B_{\text{рз}} \cdot \text{Ч}_{\text{рз}}) + (B_{\text{ре}} \cdot \text{Ч}_{\text{ре}}) + (B_{\text{ра}} \cdot \text{Ч}_{\text{ра}}) + (B_{\text{ран}} \cdot \text{Ч}_{\text{ран}}) + (B_{\text{рм}} \cdot \text{Ч}_{\text{рм}}) + (B_{\text{рі}} \cdot \text{Ч}_{\text{рі}})}{100}, \quad (4)$$

де $B_{\text{рк}}$ – вартість кормів на виробництво одиниці продукції, розрахункова;

$\text{Ч}_{\text{рк}}$ – частка вартості кормів у структурі собівартості одиниці продукції, у відсотках, розрахункова;

$B_{\text{ро}}$ – вартість інших оборотних засобів на виробництво одиниці продукції, розрахункова;

$\text{Ч}_{\text{ро}}$ – частка вартості інших оборотних засобів у структурі собівартості одиниці продукції, у відсотках, розрахункова;

$B_{\text{рз}}$ – витрати на заробітну плату з нарахуваннями на виробництво одиниці продукції, розрахункові;

$\text{Ч}_{\text{рз}}$ – частка витрат на заробітну плату з нарахуваннями у структурі собівартості одиниці продукції, у відсотках, розрахункова;

$B_{\text{ре}}$ – вартість електроенергії на виробництво одиниці продукції, розрахункова;

$\text{Ч}_{\text{ре}}$ – частка вартості електроенергії у структурі собівартості одиниці продукції, у відсотках, розрахункова;

$B_{\text{ра}}$ – відрахування амортизаційні з основних засобів на виробництво одиниці продукції, розрахункові;

$\text{Ч}_{\text{ра}}$ – частка відрахувань амортизації основних засобів у структурі собівартості одиниці продукції, у відсотках, розрахункова;

$B_{\text{ран}}$ – відрахування амортизаційні з вартості птиці на виробництво одиниці продукції, розрахункові;

$\text{Ч}_{\text{ран}}$ – частка відрахувань амортизації птиці у структурі собівартості одиниці продукції, у відсотках, розрахункова;

$B_{\text{рм}}$ – вартість транспортних робіт на виробництво одиниці продукції, розрахункова;

$\text{Ч}_{\text{рм}}$ – частка вартості транспортних робіт у структурі собівартості одиниці продукції, у відсотках, розрахункова;

$B_{\text{рі}}$ – вартість інших витрат на виробництво одиниці продукції, розрахункова;

$\text{Ч}_{\text{рі}}$ – частка вартості інших витрат у структурі собівартості одиниці продукції, у відсотках, розрахункова;

100 – сума всіх витрат на виробництво одиниці продукції, у відсотках;

B_6 – вартість витрат на виробництво одиниці певного виду продукції птахівництва, базовий період – 5:

$$B_6 = \frac{(B_{\text{ок}} \cdot \text{Ч}_{\text{ок}}) + (B_{\text{оо}} \cdot \text{Ч}_{\text{оо}}) + (B_{\text{оз}} \cdot \text{Ч}_{\text{оз}}) + (B_{\text{оє}} \cdot \text{Ч}_{\text{оє}}) + (B_{\text{оа}} \cdot \text{Ч}_{\text{оа}}) + (B_{\text{оан}} \cdot \text{Ч}_{\text{оан}}) + (B_{\text{ом}} \cdot \text{Ч}_{\text{ом}}) + (B_{\text{оі}} \cdot \text{Ч}_{\text{оі}})}{100}, \quad (5)$$

де $B_{\text{ок}}$ – вартість кормів на виробництво одиниці продукції, базова;

$\text{Ч}_{\text{ок}}$ – частка вартості кормів у структурі собівартості одиниці продукції, у відсотках, базова;

$B_{\text{оо}}$ – вартість інших оборотних засобів на виробництво одиниці продукції, базова;

$\text{Ч}_{\text{оо}}$ – частка вартості інших оборотних засобів у структурі собівартості одиниці продукції, у відсотках, базова;

$B_{\text{оз}}$ – витрати на заробітну плату з нарахуваннями на виробництво одиниці продукції, базові;

$\text{Ч}_{\text{оз}}$ – частка витрат на заробітну плату з нарахуваннями у структурі собівартості одиниці продукції, у відсотках, базова;

$B_{\text{оє}}$ – вартість електроенергії на виробництво одиниці продукції, базова;

$\text{Ч}_{\text{оє}}$ – частка вартості електроенергії у структурі собівартості одиниці продукції, у відсотках, базова;

$B_{\text{оа}}$ – відрахування амортизаційні на основні засоби при виробництві одиниці продукції, базові;

$\text{Ч}_{\text{оа}}$ – частка відрахувань амортизаційних основних засобів у структурі собівартості одиниці продукції, у відсотках, базова;

$B_{\text{оан}}$ – відрахування амортизаційні з вартості птиці на виробництво одиниці продукції, базові;

$\text{Ч}_{\text{оан}}$ – частка відрахувань амортизації птиці у структурі собівартості одиниці продукції, у відсотках, базова;

$B_{\text{ом}}$ – вартість транспортних робіт на виробництво одиниці продукції, базова;

$\text{Ч}_{\text{ом}}$ – частка вартості транспортних робіт у структурі собівартості одиниці продукції, у відсотках, базова;

$B_{\text{оі}}$ – вартість інших витрат на виробництво одиниці продукції, базова;

$\text{Ч}_{\text{оі}}$ – частка вартості інших витрат у структурі собівартості одиниці продукції, у відсотках, базова;

100 – сума всіх витрат на виробництво одиниці продукції, у відсотках;

K_n – коефіцієнт зміни продуктивності певного виду птиці – формула 6:

$$K_n = \frac{\Pi_p}{\Pi_6}, \quad (6)$$

де Π_p – продуктивність певного виду птиці, розрахункова;

Π_6 – продуктивність певного виду птиці, базова.

Загальна формула, для проведення розрахунків з визначення зміни рівня рентабельності на певні види продукції

птахівництва, залежно від коливання вартості виробничих витрат та змін реалізаційних цін в умовах змінного ринку, має наступний формат – 7:

$$P_p = \frac{P_o \cdot \frac{C_p}{C_o} \cdot \frac{\Pi_p}{\Pi_o}}{\frac{B_p}{B_o}}, \quad (7)$$

де P_p – рентабельність одиниці певного виду продукції птахівництва, розрахункова;

P_o – рентабельність одиниці певного виду продукції птахівництва, базова;

C_p – ціна реалізаційна одиниці певного виду продукції птахівництва, розрахункова;

C_o – ціна реалізаційна одиниці певного виду продукції птахівництва, базова;

Π_p – продуктивність певного виду птиці, розрахункова;

Π_o – продуктивність певного виду птиці, базова;

B_p – вартість витрат на виробництво одиниці певного виду продукції птахівництва, розрахункова;

B_o – вартість витрат на виробництво одиниці певного виду продукції птахівництва, базовий період;

Висновки

Застосування схеми калькулювання собівартості продукції птахівництва з урахуванням кон'юнктури ринку, та за рахунок введення статті «амортизація птиці», дає більш об'єктивне, виходячи з певного часового інтервалу і цінового ринку, уявлення про стан витратного механізму. Це, у свою чергу, дасть можливість виходячи з різних форм аналізу своєчасно приймати адекватні рішення як в питаннях гос-

подарської діяльності, так і у ціновій політиці птахівничого підприємства. Запропонований варіант, враховуючи інвестиційні, технологічно-господарські та організаційні особливості ведення виробничої діяльності у птахівничих господарствах може мати й інші методи обчислення.

Література

1. Нападівська Л. Управлінський облік: суть, значення та рекомендації щодо його використання в практичній діяльності вітчизняних підприємств / Л. Нападівська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – №8–9. – С. 50–62.

2. Ярошенко Ф.О. Птахівництво України: стан, проблеми і перспективи розвитку / Ф.О. Ярошенко; наук. ред. Б. Панасик. – К.: Аграрна наука, 2004. – 506 с.

3. Ластовецький В. Облік і контроль технологічної собівартості / В. Ластовецький // Бухгалтерський облік і аудит. – 2004. – №5. – С. 17–19.

4. Ковальчук Т.М. Проблеми трансформації оперативного економічного аналізу / Т.М. Ковальчук // Економіка АПК. – 2004. – №12. – С. 75–82.

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс»: затв. наказом М-ва фінансів України від 31.03.99 р. №87; зареєстр. в М-ві юстиції України від 21.06.99 р. за №396/3689 // Все про бухгалтерський облік. – 2007. – №18. – С. 5–8.

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати»: затв. наказом М-ва фінансів України від 31.03.99 р. №87; зареєстр. в М-ві юстиції України від 21.06.99 р. за №397/3690 // Все про бухгалтерський облік. – 2007. – №18. – С. 10–12.

7. Тваринництво (1900–2010). Рентабельність сільськогосподарського виробництва. Статистична інформація. Держкомстат України [електронна версія] // <http://www.ukrstat.gov.ua>

Н.О. СИМЧЕНКО,
д.е.н., доцент, НТУУ «КПІ»

Показники оцінювання стану розвитку корпоративної соціальної відповідальності підприємств

У статті запропоновано сукупність кількісних та якісних показників, які певною мірою характеризують стан розвитку корпоративної соціальної відповідальності підприємств. У результаті кореляційного аналізу оцінювання взаємовпливу кількісних та якісних показників отримано математичні залежності змінних, які можуть бути використані у процесі подальшого моделювання ділової репутації підприємств.

Ключові слова: корпоративна соціальна відповідальність, показники оцінювання стану корпоративної соціальної відповідальності.

В статье предложена совокупность количественных и качественных показателей, которые могут в определенной мере охарактеризовать состояние развития корпоративной социальной ответственности предприятий. В результате корреляционного анализа оценки взаимовлияния количественных и качественных показателей получены математические зависимости переменных, которые могут использоваться в процессе дальнейшего моделирования деловой репутации предприятия.

Ключевые слова: корпоративная социальная ответственность, показатели оценки уровня корпоративной социальной ответственности.